

Att integrera genus och jämställdhet i högre utbildning (Och finns det genusperspektiv på allt?)

Felicia Garcia

Pedagogisk utvecklare för jämställdhetsintegrering och hållbar utveckling
Högskolepedagogiskt centrum

Etablerat

Lika villkors- och jämställdhetskollegiet

Högskolepedagogiska kurser

- "Högskolepedagogiska perspektiv"
- "Hållbar utveckling i utbildning"

Webbresurser

- Verktygslådor
- Inspelade föreläsningar
- "Genusbibliotek" (forskningsartiklar m.m.)
- [ORU Lyssnar](#)

Exempel från tidigare undervisning

- Veckans kurslitteratur på genusvetenskapen: "Feministiska bidrag till statsvetenskapen"
- Går det att applicera ett genusperspektiv på allt?

Strategi: "ställ till det" för diskussion

- **Protagonist** (eller huvudperson) är det centrala i sammanhanget, kring vilken verkets handling utspelar sig. Kommer från grekiska och betecknade ursprungligen den första rollfigur som kom in på scenen.
- Här: Kurslitteratur, tema eller tes som presenteras i föreläsningen
- **Antagonist** – en motståndare till ett verks huvudperson.
- Här: en motståndare till kurslitteratur, tema, tes hämtad 'utifrån' för att röra till i grytan (artikel, blogginlägg, tv debatt)
- Låt studenterna applicera ex. tes på en motståndar-tes (funktionellt lärande)

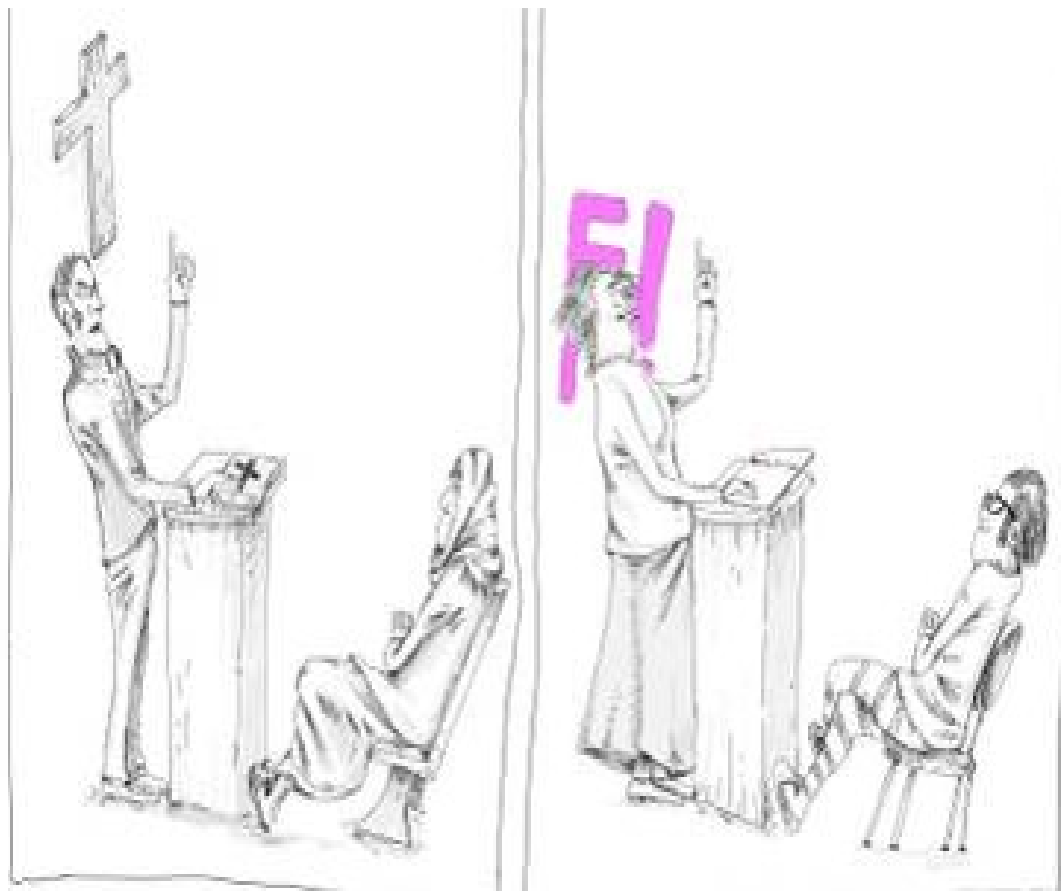
- "Statsvetenskapliga Institutionen vid Stockholms Universitet, där vi är verksamma, har vi skrivit in i jämställdhetsplanen att genusperspektivet ska genomsyra undervisningen och integreras i kurslitteraturen. Vi vet att denna ambition delas av de flesta statsvetenskapliga institutionerna i Sverige."

Svenska Dagbladet 4 nov 2017, Ivar Arpi: "Så blev genusvetenskap överkyrka i Lund"

- En av lektorerna på statsvetenskapliga institutionen i Lund får påbud: "Du ska ha med Judith Butler på litteraturlistan."
- Lektorn vägrar: kraftiga protester från både studentaktivister och styrelsen.
- Arpi: "Inget fel med att läsa queerfeministen Butler, det är bara det att denna kurs handlar om reaktionen mot moderniteten vid förra sekelskiftet, med fokus på fascismen."

”Så blev genusvetenskap överkyrka i Lund”

Institutionens mål, utifrån Regeringens krav på **jämställdhetsintegrering**: andelen kvinnor får aldrig understiga 40 procent på litteraturlistorna. Undantag måste motiveras.

Arpi: ”problem eftersom fascismen inte direkt var ett under av jämställdhet. Det fanns för få kvinnliga fascister.”

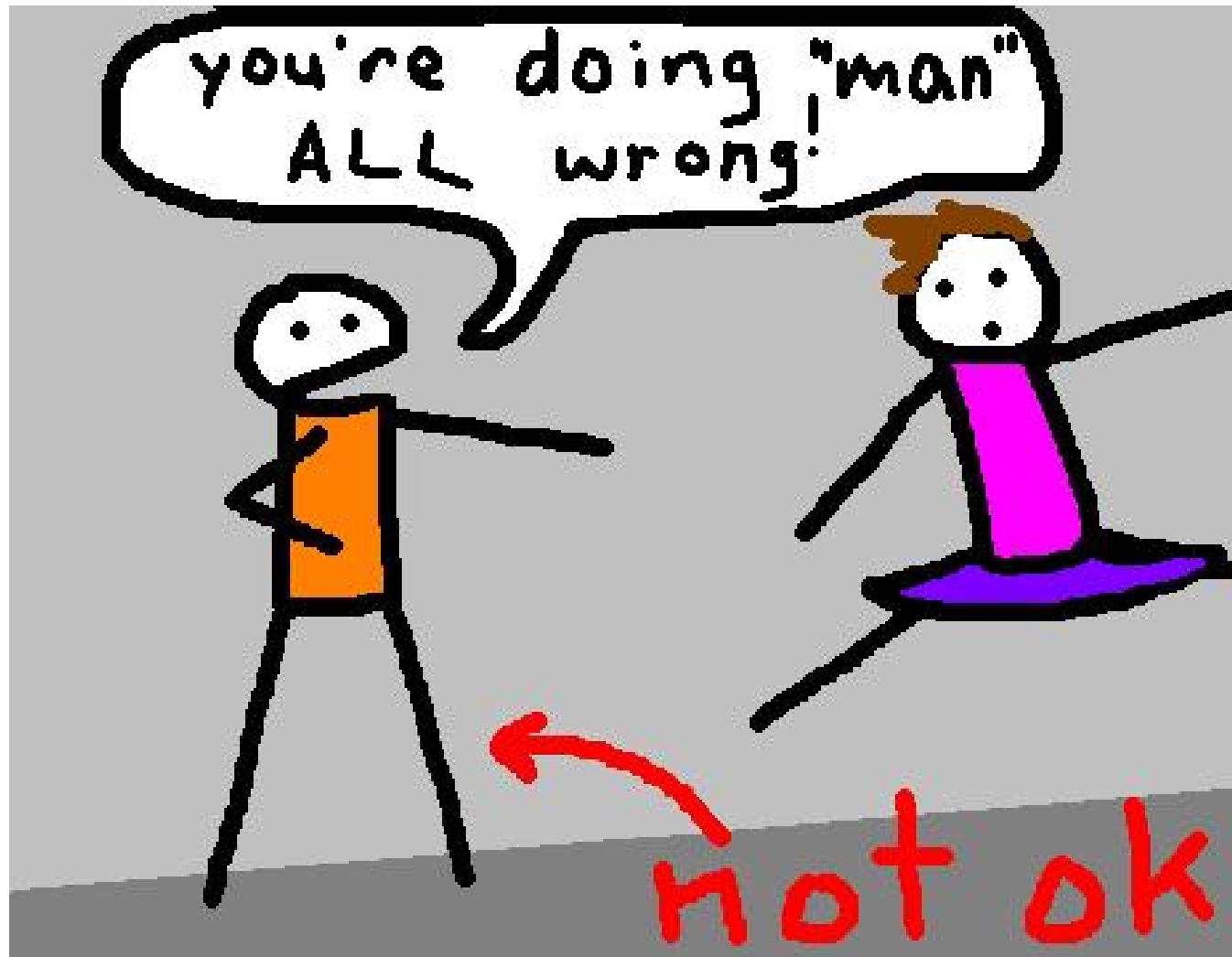
Varning: ”Ett hot mot den akademiska friheten”...

Judith Butler:

- **Performativitet:** En genusteoretisk ansats som menar på att vi skapar könskategorier som vi ***iscensätter***.
- Inte teatraliskt: hur vi går, förstår, känner, beter oss, iscensätter kön genom livet.

Judith Butler:

”Även om teatrala uppträdanden kan möta politisk censur och skarp kritik, så är performativitet i icke-teatrala sammanhang styrda av tydliga bestraffande, stigmatiserande och reglerade sociala konventioner. Åsynen av en transvestit på scen kan framkalla glädje och applåder medan åsynen av samma transvestit på bussen bredvid oss kan framkalla rädsla, ilska, till och med våld”

(fritt översatt från engelska)

Går det att
applicera ett
Butler-
perspektiv
på detta?

Vilka könskategorier reproduceras och iscensätts här?

Performativitet?

relevans...

- Det **går** att applicera nutida perspektiv och teorier på historiska fenomen (gör man i andra sammanhang)
- Genusperspektiv **behöver inte** belysa varken *kvinnor* eller *jämställdhet*!

Frågor för lärare:

- Tillför/belyser perspektivet något nytt?
- Bidrar det till förståelsen om hur dessa (könade) identiteter formades?
- Går det att applicera kunskapen om detta könade identitetsskapande på andra sammanhang?
- Bidrar det till en grundläggande förståelse för "genus"?
- Bidrar det till kursen?

Judith butler: Med anledning av konflikten i Lund

”Jag är motståndare till att man ålägger lärare att undervisa om specifika texter eller författare. Jag skulle själv avvisa alla sådana försök från institutionens sida, oavsett vilka samhällseliga mål man försöker uppnå med denna metod. Metoden är förkastlig, och målen kan inte uppnås genom tvång.”

Vägval: ta med, inte ta med?

- Genast med i nästa föreläsning!
- Humor och lättsamhet
- Eftersom: Inte tänka "rätt" utan förmåga att tänka *om*
- Det som läraren säger tolkas ofta som det rätta vilket vi därför måste förhålla oss till: *uppmåna till självständig reflektion och kritiskt tänkande*
- *The trouble must also be a safe place...*

Lost in translation: Gender "equality" mainstreaming?

Jämställdhetsperspektiv

- Hur könsfördelning och maktbalanser ser ut
- Breddad rekrytering, breddat deltagande och breddad genomströmning (jmf. "ökad")

Genusperspektiv

- Utbildningens/forskningens innehåll
- Ämnet kan, men behöver absolut inte vara jämställdhet!
- Män, pojkar, maskulinitet, icke-binära ingår i genus-konceptet

GODA EXEMPEL: (förutom byggteknik...)

Informatik och matematik

INFORMATIK

- Ämnesmöten och workshop med stöd av pedagogisk utvecklare och enhetschef
- Resurser tillsattes till ansvarig doktorand.
- Material insamlat från ”genusbiblioteket” i Teams (ska överföras till Inforum).
- Intern revision om JI-i utbildningsutbudet kopplat till HU.

Agenda: Informatik

- **08:15** - Introduction & Summary of session 1&2
- **09:30** - Coffee break
- **10:00** - UR-Talk inspiration on Gender equality and Artificial intelligence • Video & Breakout
- **10:30** - Intersectional perspective • Video & Breakout

- **11:00** - Gender Mainstreaming Networks & The Global goals
- **11:30** - Power structures
- **11:45** - Open floor (questions)
- **12:00** - Lunch break
- **13:00** - Inventory - Gender conscious pedagogy
- **14:00** - End - of - today

MATEMATIK...

Corrine et al (2018) **Gender Bias Produces Gender Gaps in STEM* Engagement** Springer
Nature 2018:

- Amerikanska kvinnor uttryckte mindre känsla av tillhörighet, positivitet mot och ambitioner inom STEM än män när de exponerades för verkligheten av STEM-gender bias*. De förväntade sig mer diskriminering och beräknade mindre känsla av tillhörighet, positiva attityder, förtroende och bekvämlighet än män. Dessa könsskillnader försvann när deltagarna fick höra att STEM uppvisar jämställdhet, vilket tyder på att uppfattningen av gender-bias förstärker detsamma inom STEM.

* STEM = Science, Technology, Engineering and Mathematics

* Bias = fördomar, partiskhet

Uppgiften: Genus och jämfällighet i matematik

- Du är mattelärare. Du har fått veta att en flicka i ditt klassrum skulle kunna ha vägen utstakad för sig i matematik, kommer vinna prestigefulla priser och fullfölja en framgångsrik karriär inom ämnet.
- Någonting kommer att hända i klassrummet under din termin, kanske redan första dagen, som ska få henne att ändra sig, att övertygas att matematiken inte är för henne.
- Det är första dagen, du vet inte vem i klassen hon är, hon vet inte om hennes eventuella framtid. Du är den enda som har vetskap om att du kan påverka hennes framtidsscenarium som matematiker och ännu har inget hänt.

- Hur tänker du?
- Hur känner du?
- Vad tittar du efter?
- Hur börjar du lektionen?
- Vilka uppgifter börjar du med?
- Hur lägger du upp introduktion och genomgång?
- Ska eleverna jobba tillsammans? Hur då?
- Hur tänker du ge feedback?
- Se tillbaks på dina svar: har du tänkt/agerat annorlunda på grund av det du visste om flickans framtid?

Jämställdhetsperspektiv

- Hur könsfördelning och maktbalanser ser ut
- Breddad rekrytering, genomströmning och breddat deltagande

Genusperspektiv

- Utbildningens/forskningens innehåll
- Ämnet kan, men behöver absolut inte vara jämställdhet!

- Innehåller uppgiften ett jämställdhets- eller genusperspektiv?

Båda, om det blir diskussioner kring deltagande och genomströmning (hur kvinnliga studenter hoppar av STEM-ämnena i större utsträckning ju högre upp de kommer i utbildningen) och genus om det blir diskussioner kring flickors och pojkars identitetsskapande inom ämnet...och såvida det väcker diskussioner kring hur studenterna kommer genomföra undervisningen som framtida ämneslärare utifrån ett jämställdhets- och genusperspektiv.

Genus i matematik

- Genuskonceptet innefattar så väl pojkar, män, maskulinitet och icke-binära.
- **Nästa uppgift:** Studenterna diskuterar utifrån litteratur kring pojkars sämre skolgång, betyg och antipluggkultur. De diskuterar vidare hur man identifierar särskilt begåvade elever i matematik och svårigheter att genom betyg mäta prestationer då ny forskning visar hur pojkar i genomsnitt för får fler provpoäng i matematik än flickor och ändå går ut grundskolan med sämre betyg.
- Progression: ta med genus- och jämställdhetsperspektiven på VFU...

Framåt...

Läromedel: Antologi om
”Jämställdhetsintegrering i högre
utbildning”

Utökade webbresurser för
tillgänglighet och ”hållbarhet”

Material för läraraktiviteter,
”genusbiblioteket” flyttar till
Inforum...

